

The Diplomatic Interactions Quarterly

Vol. 3, No. 9, Spring 2025, Pp: 33-62

[http:// www.dpiq.ir](http://www.dpiq.ir)

Explaining China's Mediation Diplomacy in the Context of the Gaza Crisis and the October 7, 2023 Events

Nesa Zahedi¹

Hannaneh Darashti²

(Received: 08/10/2024 - Accepted: 16/12/2024)

DOI: 10.22034/dpiq.2025.527641.1042

Extended Abstract

Introduction

The onset of Hamas' military operations deep within the occupied territories represents one of the most significant developments in West Asia over the past year. While these attacks were strongly condemned by the United States and the European Union, China, as a major emerging power, expressed only deep concern and reiterated its support for the establishment of a Palestinian state.

China's position on the Palestinian issue has evolved, reflecting shifts in its foreign policy, domestic developments, and broader international dynamics. Its response to the recent conflict between Israel and Hamas

1. Assistant Professor, Department of Political Science, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran (N_zahedi@ut.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0003-0362-2131>

2. Assistant Professor, Department of Political Science, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran (Dr.hanadarashti@gmail.com)

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0009-2491-4374>

underscores Beijing's consistent support for Palestine. In the early years of the People's Republic of China, the country was primarily focused on domestic challenges and securing international recognition, and it did not play a prominent role in the Israeli-Arab conflict, partly due to limited political and military capacity.

By the 21st century, as China's influence expanded across economic, military, and political dimensions, its stance on the Palestinian issue became more proactive, and the country increasingly engaged in the region. China intensified its diplomatic efforts with both Israel and Palestine and sought a more prominent role in the Middle East peace process. During this period, Chinese involvement in the Palestinian territories grew through infrastructure development, as well as initiatives in education and healthcare.

In recent years, in addition to endorsing a two-state solution, China has aimed to maintain a balanced relationship with both Israel and Palestine, consistently emphasizing the importance of dialogue and negotiation. This approach reflects China's broader strategy of engaging with regional actors while promoting stability and peaceful resolution of conflicts in West Asia, including the Persian Gulf region.

Research Questions

What shifts and developments characterize China's approach to the Gaza crisis?

What were the underlying reasons for the turn in China's diplomacy regarding the Gaza crisis and the events of October 7th?

Literature Review

Several studies have addressed aspects of China's foreign policy in the Middle East, though none have directly analyzed the impact of Chinese diplomacy on the Gaza crisis. Among the relevant works:

Saeed Hajizadeh (1401) in his article "Deepening Relations between China and the Zionist Regime and Its Impact on Iran's National Interests

and Security” examines the historical interactions between China and Israel and their implications for the Middle East, particularly Iran. Hajizadeh anticipates that competition between China and the United States, as well as the West more broadly, will intensify over time, influencing regional crises and altering the balance of power.

Seyyed Mohammad Shafi'i (1403), in “Examining the Results of October 7th in the Competition of Hegemons and the Role of Regional Actors”, focuses primarily on the regional actors' attempts to facilitate compromise between Arab states and Israel in the post-war context. This work, however, does not address the competition between major powers regarding the Gaza crisis.

Mohammad Mehrniya (1403), in “The Strategic Policy of China and Russia Towards Gaza”, explores the nature of China and Russia's engagement in the Middle East following the October 7th events, yet does not examine their positions specifically regarding Israel.

Given these gaps, this article aims, through a descriptive-analytical methodology and the use of library resources, to answer the main research question: What were the reasons behind the shift in China's diplomacy regarding the Gaza crisis and the October 7th events?

The research findings, presented in the form of a hypothesis, suggest that China's approach to the Gaza conflict—particularly its soft stance towards Hamas—is part of a broader strategic design positioning China as an “alternative” to the United States, aimed at asserting global leadership and presenting a new model of international engagement. Accordingly, it can be concluded that China's foreign policy towards Palestine has gradually evolved from a stance of neutrality to a phase of active support for Palestinian rights and the two-state solution, aligned with the promotion of its Global Security Plan initiative as an alternative to the US-led international order.

Methodology

In this research, the descriptive analytical method and document analysis are used to relate two or more variables and to discover or scientifically relate them. In these studies, research is used to test predetermined hypotheses. The analytical and descriptive method is used to analyze the findings and is based on a library study. Thus, the descriptive method explains the origin and processes of the crisis, the October 7th operation, and the actors involved in it, and the analytical method emphasizes measuring the effectiveness of China's mediation diplomacy in resolving the crisis.

Results

China's strategy of maintaining a substantial presence in West Asia while emphasizing soft power has allowed it to avoid aligning with any specific bloc, unlike other powers historically active in the region. Consequently, China operates according to a distinct model that differentiates it from regional competitors, without forming deep or clearly defined alliances. This approach explains Beijing's cautious and ambiguous stance toward developments in the Gaza conflict. On October 27, a resolution was submitted to the UN General Assembly by Jordan, which received the support of 120 countries; the United States voted against it, while China voted in favor. Prior to this, China, together with Russia, vetoed a draft resolution that recognized Israel's right to self-defense while simultaneously calling on Iran to cease supplying weapons to extremist groups. In this context, China has refrained from openly supporting either side of the conflict. As Zhang Jun, China's Ambassador to the United Nations, stated after the Security Council vote: "This draft does not reflect the world's strongest calls for a ceasefire, an end to the fighting, and does not help resolve the issue." Compared to Vladimir Putin, who in a recent speech expressed that his "fists clench and his eyes fill with tears" upon witnessing the human suffering caused by Israel's bombings, Xi Jinping has demonstrated greater political restraint. Since early July, China has held the rotating presidency of the UN Security Council and

has positioned itself as a responsible global actor, capable of facilitating peace and negotiating a ceasefire. China has also clashed with the United States over competing Security Council resolutions concerning the conflict, with each side exercising veto power over the other's draft. Overall, China's diplomatic approach to the Israeli-Gaza war reflects caution, strategic neutrality, and an emphasis on maintaining its role as a credible mediator in the pursuit of regional stability.

Discussion

During the Al-Aqsa operation, Palestinian resistance groups achieved an unprecedented and entirely surprising military success, undermining established principles of military doctrine, including deterrence, early warning systems, decision-making processes, and civil defense. The operation inflicted significant and unprecedented damage on the Israeli regime. The Al-Aqsa Storm demonstrated that the military power of Israel is not absolute and cannot effectively deter jihadist groups or suppress resistance movements.

In response, the Israeli regime launched a devastating and attritional campaign in the Gaza Strip, known as Operation Iron Sword, aiming to restore its perceived deterrence capability, which had been weakened or even partially destroyed by the Al-Aqsa Storm. This approach reflects Israel's belief that its regional influence is fundamentally rooted in military strength and the ability to deter adversaries. Consequently, any adjustment to this position poses not only a challenge to Israel's regional influence but also a potential threat to its sovereignty and security.

The outcomes and consequences of these operations are expected to have wide-ranging effects—both quantitatively and qualitatively—on Israel's domestic and foreign policies, particularly in terms of revising future military strategies. Given Israel's limited strategic depth, constrained resources, and high sensitivity to civilian casualties, even minor tactical setbacks are unacceptable. As a result, deterrence remains central to

Israel's military doctrine, serving both as a primary principle and as a product of the broader strategic framework of the regime.

Conclusion

To restore its deterrence capacity, Israel engaged in Operation Iron Sword in the Gaza Strip, responding to the challenges posed by the Al-Aqsa Storm. This reflects the regime's reliance on military power as the foundation of its regional position. Adjustments to this stance not only challenge Israel's regional influence but also pose potential threats to its sovereignty and long-term security. The consequences of these operations are expected to affect multiple levels of Israel's domestic and foreign policy, particularly with respect to the formulation and revision of new military plans.

Keywords: China, October 7th Operation, Mediator Diplomacy, Zionist Regime, New Middle East Order.

How to Cite: Zahedi, N. and Darashti, H. (2025). Explaining China's Mediation Diplomacy in the Context of the Gaza Crisis and the October 7, 2023 Events. *Diplomatic Interactions*, 3 (9), 33 - 62. doi: 10.22034/dpiq.2025.527641.1042

دلایل دیپلماسی میانجی گرایانه چین پیرامون بحران غزه و عملیات هفتم اکتبر ۲۰۲۳

نسا زاهدی^۱ - حنا درشتی^۲

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۷ - تاریخ تصویب: ۱۴۰۳/۰۹/۲۶)

DOI: 10.22034/dpiq.2025.527641.1042

چکیده

آغاز عملیات نظامی حماس در عمق خاک سرزمین‌های اشغالی را می‌توان یکی از مهم‌ترین تحولات غرب آسیا در سال گذشته برشمرد. گرچه این حملات با محکومیت ایالات متحده و اتحادیه اروپا مواجه شد؛ اما چین به عنوان مهم‌ترین قدرت در حال ظهور، تنها نگرانی عمیق خود را ابراز کرد و مجدداً بر حمایت خود از تشکیل کشور فلسطین تأکید نمود. هرچند موضع چین در قبال مسئله فلسطین در طول زمان دستخوش تغییر شده و نشانگر وقوع تغییرات در سیاست خارجی، تحولات داخلی و تغییر پویایی بین‌المللی است، اما واکنش این کشور به درگیری میان اسرائیل و حماس، نشان‌دهنده حمایت چین از فلسطین است؛ در همین راستا مقاله حاضر با روش توصیفی تحلیلی و منابع کتابخانه‌ای، درصدد پاسخ به این سوال است که دلایل چرخش در دیپلماسی چین نسبت به بحران غزه و هفتم اکتبر چه بوده است؟ یافته‌های تحقیق در قالب فرضیه نشان‌دهنده این است که رویکرد چین به جنگ غزه، به‌ویژه موضع نرم آن در قبال حماس، بخشی از یک استراتژی بزرگ‌تر این کشور به عنوان «دیگری» نخست آمریکا، با هدف کسب رهبری جهانی و ارائه مدلی جدید در رقابت با ایالات متحده است که در این راستا با تحولی تدریجی در سیاست خارجی خود در قبال موضع فلسطین، از سیاست بی‌طرفی، به یک دوره حمایت فعال از حقوق فلسطینیان و راه‌حل دو دولتی متمرکز شده تا به تقویت ابتکار «طرح امنیت جهانی» خود به عنوان جایگزین نظم بین‌المللی تحت رهبری آمریکا بپردازد.

واژگان کلیدی: چین، عملیات هفتم اکتبر، دیپلماسی میانجی گرایانه، رژیم صهیونیستی، نظم نوین خاورمیانه.

۱. استادیار علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران (N_zahedi@ut.ac.ir) - نویسنده

مستول

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0003-0362-2131>

۲. استادیار علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران (Dr.hanadarashti@gmail.com)

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0009-2491-4374>

مقدمه

حمله تهاجمی حماس به اسرائیل در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ علیه شهرهای اسرائیلی نزدیک به نوار غزه، هم‌زمان با جشن‌های یهودیان موسوم به جشن «سوکوت» و جشن «سیمحاط تورا» و همچنین پنجاهمین سالگرد جنگ یوم کیپور در سال ۱۹۷۳ آغاز شد و بازیگران منطقه‌ای غرب آسیا و نظام‌بین‌الملل پیرامون آن مواضع متعددی را در پیش گرفتند. در این میان موضع چین پیرامون رخدادهای اخیر و جنگ غزه چرخش‌های برجسته‌ای را نشان می‌دهد و به شکل‌گیری توازن جدیدی در سطح متغیرهای کلان تأثیرگذار بر این بحران کمک می‌کند، توازنی که فضای بیشتری را در اختیار طرف‌های فلسطینی به منظور نقش‌آفرینی قرار می‌دهد. در این راستا مقاله حاضر به عنوان پژوهشی کاربردی با بهره‌گیری از دانش نظری به دنبال حل مسائل عملی و تحلیل بهتر پدیده‌های سیاسی است تا به این پرسش پاسخ دهد که رویکرد چین پیرامون بحران غزه در بردارنده چه چرخش‌ها و تحولاتی است؟

نظر به اتخاذ رویکرد نرم چین در مواجهه با حماس رویکرد این کشور، بخشی از یک استراتژی بزرگ‌تر با هدف کسب رهبری جهانی و ارائه مدلی جدید در رقابت با ایالات متحده است که بر حمایت پایدار این کشور از فلسطین و منافع ژئوپلیتیک گسترده‌تر آن در خاورمیانه استوار است. این در حالی است که در سال‌های اولیه تأسیس جمهوری خلق چین، این کشور عمدتاً بر چالش‌های داخلی خود و تلاش در جهت کسب شناسایی بین‌المللی در صحنه جهانی متمرکز بود، به همین دلیل چین در مناقشه میان اسرائیل و اعراب نقش برجسته‌ای ایفا نمی‌کرد. البته این کشور از ظرفیت‌های سیاسی و نظامی لازم نیز برای تأثیرگذاری در این مناقشه برخوردار نبود.

در قرن بیست‌ویکم، به موازات افزایش قدرت چین در شاخص‌های مختلف اقتصادی، نظامی و سیاسی، موضع این کشور در قبال مسئله فلسطین به تکامل خود ادامه داد و این کشور نقش فعال‌تری را در منطقه به لحاظ اقتصادی بر عهده گرفت. در همین راستا چین، تلاش‌های دیپلماتیک و تعامل خود با اسرائیل و فلسطین را افزایش داد و به دنبال ایفای نقش مهم‌تری در روند صلح خاورمیانه برآمد. در این دوره، مشارکت چین در پروژه‌های

زیربنایی و توسعه اقتصادی در سرزمین‌های فلسطینی، از جمله سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، آموزش و مراقبت‌های بهداشتی، افزایش یافت. در سال‌های اخیر چین علاوه بر حمایت از راه‌حل دو دولت، به دنبال متعادل کردن روابط خود با اسرائیل و فلسطین بوده و اغلب بر اهمیت گفتگو و مذاکره در حل این مسئله تأکید کرده است.

چین در حال پیشبرد راهبرد طولانی مدتی به منظور جلب رضایت کشورهای طرفدار آرمان فلسطین در مناطقی مانند خاورمیانه، آفریقا و آمریکای لاتین است. به گونه‌ای که حتی در بیانیه اولیه خود به دلیل محکوم نکردن حماس مورد انتقاد غربی‌ها قرار گرفت. در بحبوحه بحران وزیر امور خارجه چین، اقدامات اسرائیل را «فرا تر از چارچوب‌های دفاع از خود» توصیف کرد و از این کشور درخواست کرد تا به «مجازات دسته‌جمعی مردم غزه خاتمه دهد».

علاوه بر این، وی در مذاکرات خود با آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه ایالات متحده خواسته بود که این کشور «نقش سازنده و مسئولانه تری» بر عهده بگیرد. در شرایط کنونی، چین به طور فزاینده‌ای در خاورمیانه و بحران فلسطین نقش آفرین می‌شود، به نحوی که ایفای نقش فعالانه چین در این بحران، منجر به کاهش فشارهای یکپارچه غربی‌ها علیه حماس شده و نوعی دودستگی میان قدرت‌های بزرگ بر سر این بحران را ایجاد می‌کند. فلسطینی‌ها می‌توانند از این دودستگی که احتمالاً در آینده آشکارتر خواهد شد، به سود تقویت مواضع خود بهره‌گیرند. این انتظار وجود دارد که رقابت میان چین با ایالات متحده و به طور کلی مجموعه غرب به مرور زمان افزایش یابد.

تشدید رقابت به نوبه خود، بر بحران‌های منطقه‌ای و توازن نیروها در این بحران‌ها تأثیر خواهد گذاشت. در راستای تحقق اهداف فوق، اثر پیش رو با تکیه بر بنیان نظری نوواقع‌گرایی و مبانی و مفروضات آن، در ابتدا به جایگاه سنتی رژیم صهیونیستی در کلان راهبرد سیاست خارجی چین در غرب آسیا، محورها و اهداف مناسبات چین و رژیم صهیونیستی، رویکرد متأخر چین در پسا ۷ اکتبر و سپس تأثیرات آن بر امنیت ایران می‌پردازد.

پیشینه پژوهش

مقاله سعید حاجی‌زاده، با عنوان تعمیق مناسبات چین و رژیم صهیونیستی و تأثیر آن بر منافع و امنیت ملی ایران که بنا به روال تاریخی ماهیت تعاملات دو کشور و تأثیرات آن بر خاورمیانه و به ویژه ایران را مطالعه کرده است.

مقاله سید محمد شفیع، با عنوان، بررسی نتایج هفتم اکتبر در رقابت هژمون‌ها و نقش بازیگران منطقه‌ای که عمدتاً رقابت بازیگران منطقه‌ای را برای ایجاد محیط سازش میان اعراب و اسرائیل در فضای پس از جنگ به تصویر کشیده و اشاره‌ای به رقابت قدرت‌های مطرح نظام‌بین‌الملل در خصوص بحران غزه نپرداخته است.

مقاله محمد مهرنیا، ذیل عنوان سیاست راهبردی چین و روسیه در قبال غزه منتشر گردیده که عمدتاً بر ماهیت ستیزه‌جویانه چین و روسیه در خاورمیانه پس از بحران هفتم اکتبر اشاره دارد و نسبت به موضع‌گیری این بازیگران پیرامون رژیم صهیونیستی اشاره‌ای نداشته است.

۱. تمهید نظری (نظریه نوواقع‌گرایی)

در خلال دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ واقع‌گرایی از دو سو موردتهاجم قرار گرفت. ابتدا از جانب رفتارگرایان که متون اساسی واقع‌گرایی را غیرعملی و تخیلی می‌دانستند که این خود مناظره کلان میان سنت گرایان و علم گرایان در روابط بین‌الملل را به وجود آورد. تهاجم دوم از سوی فراملی‌گرایان انجام گرفت. فراملی‌گرایان نیز الگوی واقع‌گرایی را از دو جبهه مورد حمله قرار دادند. تهاجم اول مربوط به دگرگونی در ماهیت سیاست جهانی بود. درحالی که ممکن بود تأکید واقع‌گرایان بر قدرت و امنیت در دهه ۱۹۴۰ درست و به جا بود، اما جهان دهه ۱۹۷۰ به گونه‌ای دگرگون شده بود که واقع‌گرایی دیگر نقشه سودمندی از جهان را فراهم نمی‌آورد. زیرا بازیگران و موضوعات جدیدی به وجود آمده بودند. بازیگران جدید بین‌المللی مانند تروریست‌ها، شرکت‌های چندملیتی، آژانس‌های اطلاعاتی و قاچاقچیان مواد مخدر که بدون توجه به مرزها در سطح جهانی فعالیت می‌کردند.

به دلیل ظهور این بازیگران جدید، یک سری موضوعات جدید نیز بروز نمود که می‌توان از آن تحت عنوان وابستگی متقابل یاد کرد. موضوعاتی چون آلودگی محیط زیست، انفجار جمعیت، تسلیحات هسته‌ای، کمبود منابع اولیه و فقر را دیگر نمی‌توان به طور قانع کننده‌ای در چارچوب دولت‌های واحد حل و فصل کرد. دومین جبهه حمله مبنی بر روش قرار داشت. این مسئله خود بخشی از جنبش عمومی علوم سیاسی به سوی ناسازگاری دولت و تحلیلی بر اساس سیستم سیاسی و گروه‌های ذی‌نفع بود. این جنبش نه تنها در ادبیات روابط بین‌الملل؛ بلکه در تحلیل سیاست خارجی و حتی در سیاست‌های بوروکراتیک و تحلیل تصمیم‌گیری بازتاب یافت (محمدخانی، ۱۳۸۸: ۸۶-۸۵).

به دنبال انتقادات وارد شده بر واقع‌گرایی کلاسیک، نظریه نواقح‌گرایی به عنوان تلاشی برای تبیین علمی سیاست بین‌الملل ارائه گردید. نواقح‌گرایی، تفاوت‌ها و شباهت‌هایی با واقع‌گرایی کلاسیک دارد. برای مثال در نواقح‌گرایی، دولت همچنان بازیگر اصلی روابط بین‌الملل است. نواقح‌گرایان ضمن قبول دولت به عنوان بازیگر اصلی، به نقش عوامل غیردولتی و فرآیندهای بین‌المللی هم اعتقاد دارند که در بعضی مواقع حتی به نقش دولت شکل داده و در به نتیجه رسیدن و یا نرسیدن اقدام دولتی، مؤثر واقع می‌شوند.

مهم‌ترین مؤلفه‌های نظریه نواقح‌گرایی به شرح زیر است: (Catarivas, 2019;179)

الف) مفهوم ساختار: به نظر والتز، ساختار از طریق جامعه‌پذیری کنشگران و رقابت میان آن‌ها باعث مشابهت‌های رفتاری‌شان در طول زمان می‌شود. در نظریه وی متغیرهای ساختاری به عنوان عوامل محدودکننده اعمال دولتمردان و تصمیم‌گیرندگان سیاست خارجی‌اند و آنچه می‌بایست در دستور کار و مورد توجه این تصمیم‌گیرندگان در فرآیند و اهداف سیاست خارجی باشد، توجه به قدرت نسبی دولت‌هاست، زیرا عدم توجه به قدرت می‌تواند باعث حذف یک دولت از نظام بین‌الملل و با شکست‌های پیاپی در زمینه سیاست خارجی شود (Kobierski, 2021;101).

ب) اصل نظم‌دهنده: ساختار نظام‌بین‌الملل به وسیله یک اصل نظام بخش و توزیع مقدرات و توانایی بین واحدها تعریف و تشکیل می‌شود. اصل نظم بخش در سیاست بین‌الملل که به ساختار نظام‌بین‌الملل شکل می‌دهد آنارشی است (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۱: ۳۳). در یک سیستم بین‌المللی که هیچ‌گونه اقتدار بالاتر (ناظم) وجود ندارد، پرسش اصلی این است که نظم چگونه حاصل می‌شود. برخلاف سیاست داخلی که در آن یک حاکم دارای حق حاکمیت وجود دارد، در سیاست بین‌الملل چنین حاکمی دیده نمی‌شود (منصوری مقدم، ۱۳۹۷: ۱۲۵).

ج) تفکیک کارکردهای واحدها و اجزا: والتز در نظریه سیاست بین‌الملل خود معتقد است که ساختار نظام‌بین‌الملل از طریق جامعه‌پذیری کنشگران و رقابت میان آن‌ها، نوعی شباهت رفتاری را در طول زمان برای آن‌ها ایجاد می‌کند. یعنی همگی به دنبال بیشینه‌سازی قدرت برای تضمین بقا و امنیت خویش هستند (حاجی یوسفی، ۱۳۸۱: ۱۱۵).

د) موازنه قوا: توازن قوا دارای معانی مختلفی است و تحلیلگران این تئوری نتوانسته‌اند بر معنای واحدی اتفاق کنند. برخی آن را وضعیت یا شرایطی دانسته‌اند که رضایت خاطر نسبتاً گسترده‌ای از توزیع قدرت وجود دارد؛ به عبارت دیگر، قدرت‌های مهم از نحوه توزیع قدرت راضی هستند. عده‌ای معتقدند که توازن قوا به سیستمی اشاره دارد که بازیگران اصلی، هویت، تمامیت و استقلال خود را از طریق فرآیند ایجاد توازن، تأمین و حفظ می‌کنند (مسعودنیا، ۱۳۹۱: ۶۹).

در اینجا چین با درک اصول نظم‌دهنده در ساختار نظام‌بین‌الملل و چرخش در قطب‌بندی قدرت جهانی، در سایه رهیافت نواقع‌گرایانه و در اولویت قرار دادن امنیت و مؤلفه قدرت، به دنبال ایجاد موازنه قوا به نفع خود و ارتقا سطح توانمندی‌هایش است. روابط چین و رژیم صهیونیستی در چند دهه گذشته بر اساس نیاز دو دولت، نمونه بارزی از سیاست نواقع‌گرایی، عمل‌گرایی و به دور از هرگونه اخلاق یا آرمان‌گرایی است.

۲) جایگاه سنتی رژیم صهیونیستی در کلان راهبرد سیاست خارجی چین در غرب آسیا

تقویت سیاست خاورمیانه‌ای چین به عنوان یکی از طرف‌های اصلی مذاکرات صلح که این کشور را به عنوان یکی از بازیگران بزرگ جهانی لحاظ می‌کند، تسهیل در کسب فناوری پیشرفته غربی از طریق اسرائیل در بهبود روابط پکن- واشنگتن، تقویت همکاری‌های نظامی، امنیتی، اقتصادی است.

در مقابل، از جمله مهم‌ترین اهداف مقامات اسرائیل در برقراری روابط سیاسی با چین، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: ارتقای پرستیژ بین‌المللی اسرائیل، تأثیرگذاری بر منافع خاورمیانه‌ای چین، حضور در بازار بزرگ نظامی، اقتصادی پرجمعیت‌ترین و بزرگ‌ترین کشور در حال توسعه جهان، اعمال فشار در جهت کاهش و توقف همکاری‌های نظامی چین-ایران، کاهش همکاری‌های کره شمالی-ایران، اتخاذ سیاست مستقل‌تر در قبال آمریکا و استفاده از مهره چین در روابط پکن-اسرائیل و تقویت نظام چندقطبی. هرچند از نظر اسرائیل روابط با چین بیشتر بر جنبه‌های اقتصادی تأکید دارد؛ اما ابعاد سیاسی در حال و ابعاد امنیتی در گذشته را نیز شامل می‌شود. با این وجود، این بعد از رابطه محدودتر است و تلاش کمی شده تا چین در سیاست خارجی و امنیتی اسرائیل وارد شود (شفیعی، ۱۴۰۳: ۱۹).

الف) مناسبات امنیتی و فناورانه چین و رژیم صهیونیستی: برخلاف تصورات اسرائیل، چینی‌ها در پی انتقام نسبت به لغو شدن قراردادهای دفاعی خود برنیامدند و مناسبات اقتصادی خود را با اسرائیل ادامه دادند. میزان مناسبات چین با اسرائیل از ۸۶۰ میلیون دلار در سال ۲۰۰۰ طی ۵ سال به سه برابر افزایش یافت و چین را به دومین شریک بزرگ تجاری اسرائیل تبدیل کرد. به علاوه از ابتدای سال ۲۰۰۰ سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر اسرائیل به سوی چین سرازیر شده و موافقت‌نامه‌های جدیدی در همکاری‌های فناورانه امضا شده است. دومین بخش از این دهه، فعالیت‌های تحقیق و توسعه شرکت‌های چینی بود که در اسرائیل آغاز و تمام این اتفاقات منجر به ایجاد کانال‌هایی برای انتقال فناوری به چین شد که البته با توجه به ارتباط نزدیک صنعت نظامی و غیرنظامی در چین

به یکدیگر و نیز رشد استفاده از فناوری‌های غیرنظامی در صنایع دفاعی، چالش‌های جدیدی در سیستم کنترل صادرات اسرائیل ایجاد شد، چون این چالش‌ها فراتر از محدودیت‌هایی بود که آمریکا برای اسرائیل وضع کرده بود، رابطه فناورانه با چین پیچیده‌تر شد.

در نیمه ابتدایی سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۴ تجارت بین چین و اسرائیل بیش از ۳۱ درصد رشد داشته است (Laarid, 2022: 312). از سال ۲۰۱۰ به این سو، سرمایه‌گذاری چینی‌ها در شرکت‌های اسرائیلی و پروژه‌های زیرساخت‌ها در اسرائیل، به کانال ارتباطی مهمی بین این دو بازیگر تبدیل شده است. رژیم صهیونیستی به مثابه درب پشتی چین برای تحصیل فناوری آمریکا خواهد بود که این امر در روند مدرنیسم و ارتقای سطح کیفی کالاهای صادراتی آن نقش عمده‌ای ایفا خواهد کرد.

برای رژیم صهیونیستی روابط فوق بسیار سودمند بوده و باعث خواهد شد صنعت نظامی رژیم صهیونیستی از ورشکستگی نجات یابد از اهداف مهم چین در توسعه روابط با رژیم صهیونیستی درک این نکته است که توسعه روابط با طرف مقابل، تأثیر منفی بر روابطش با کشورهای عرب منطقه نخواهد داشت. چین با درک این نکته که برخی از کشورهای عرب منطقه در راستای عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی گام برداشته‌اند، همچنان که روابط خود را با کشورهای عرب منطقه را تکمیل می‌کند، به تعمیق روابط با رژیم صهیونیستی نیز می‌پردازد. هدف نهایی پکن در شناسایی رژیم صهیونیستی، بهره‌گیری از نقش قابل توجه لابی رژیم صهیونیستی در دیپلماسی آمریکاست که شدیداً در انزوای بین‌المللی قرار داشته است (Grant, 2021: 79).

ب) مناسبات اقتصادی چین و رژیم صهیونیستی: برای اسرائیل، رابطه اقتصادی با چین به همان میزان اهمیت دارد که چین مایل به برقراری این رابطه با اسرائیل است. اسرائیلی‌ها تغییر جهت اقتصاد جهانی را به سمت شرق متوجه شدند و پیوستن به این موج تغییر را حیاتی می‌دانند. در اوایل سال ۲۰۱۴ مهم‌ترین توسعه موجود در اقتصاد جهانی توسط چین رقم خورد. صعود چین، اسرائیل را واداشت تا با پکن روابط مستحکمی برقرار

سازد. صادرات اسرائیل به چین به تدریج در حال رشد بوده است. در سال ۲۰۱۶ تجارت دوجانبه به ارقام ۱۰ میلیارد دلار رسیده و پکن به سومین مقصد تجاری بزرگ و بزرگ‌ترین بازار صادرات در آسیا برای اسرائیل تبدیل شد. فناوری پیشرفته تجهیزات پزشکی، اطلاعاتی و فناوری رایانه‌ای، تجهیزات کنترل و اندازه‌گیری ماشین‌آلات و موتورهای الکتریکی، حدود نیمی از صادرات اسرائیل به چین را شامل می‌شوند (Cooley, 2002:48).

۳) محورهای مناسبات چین و رژیم صهیونیستی

تعاملات متقابل چین و رژیم صهیونیستی در قالب محورهای زیر قابل تحلیل است:
الف) توسعه همکاری‌های تجاری، اقتصادی چین و رژیم صهیونیستی: واقعیت آن است که شراکت اقتصادی و تجاری، مبنای روابط چین و رژیم صهیونیستی را تشکیل داده است و این رابطه حکایت از انعطاف‌پذیری و پتانسیل همکاری‌های دوجانبه دارد. تا سال ۲۰۲۴ رژیم صهیونیستی بیش از ۳۰۰ مورد اختراع در چین ثبت کرده است. در حالی که چین تنها حدود ۳۰ اختراع در سرزمین‌های اشغالی رقم زده است. این مسئله نشان می‌دهد که رژیم صهیونیستی، چین را بازار مهمی برای فروش تولیدات و همچنین خدمات مربوط به مالکیت فکری خود می‌داند. در راستای تعمیق روابط فناورانه چین، یک صندوق سرمایه‌گذاری چینی در استارت‌آپ‌های رژیم صهیونیستی در حوزه‌های نظیر هوش مصنوعی، شرکت‌های امنیت سایبری و تلفن همراه سرمایه‌گذاری کرده است.

چین و رژیم صهیونیستی به علاوه، مذاکرات در خصوص توافق‌نامه منطقه آزاد تجاری را به جریان انداختند. به علاوه رژیم صهیونیستی برای توسعه زیرساخت‌ها نیز به سرمایه‌گذاری‌ها علاقه‌مند است. در مجموع، بندرها و زیرساخت‌ها، پروژه‌های حمل‌ونقل رژیم صهیونیستی برای چینی‌ها بستر مناسبی برای سرمایه‌گذاری است. چون پکن اهداف استراتژیکی و اقتصادی دارد، زیرا می‌خواهد ابرقدرت جهانی شود تا بتواند مسیرهای تجاری را کنترل کند و از حالت کشور وابسته به فناوری و سرمایه‌های خارجی خلاص شود. هدف چینی‌ها نه فقط دریافت سود اقتصادی، بلکه دستیابی به اهداف ژئوپلیتیکی و

افزایش نفوذ کشور است. چین پیاپی به دنبال سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌هاست تا حمل‌ونقل جهانی را تحت کنترل خود درآورد. در این میان از بین سایر سرمایه‌گذاری‌ها بیشترین درآمد را دارد (Collins, 2006: 112).

ب) توسعه مناسبات آموزشی و فرهنگی چین و رژیم صهیونیستی: در زمینه روابط آموزشی و فرهنگی، این نوع رابطه تأثیرات عمیق و طولانی مدتی دارد. بهره‌گیری از ابتکار و نوآوری از دانشگاه‌ها و نهادهای علمی و آموزشی، اهمیت این نوع روابط را نشان می‌دهد. به رسمیت شناختن منافع متقابل و مکمل دو طرف همچنین منجر به ایجاد سازوکارهای گفتگو در سطوح دولتی و تجاری شده است که به غلبه بر دو محیط بسیار متفاوت سیاسی، اجتماعی و تجاری کمک کرده است. حضور و فعالیت مراودات علمی و فرهنگی، فرصت مناسبی را برای شناخت دو کشور فراهم می‌آورد.

نهادهای علمی و فرهنگی مستقر در چین و رژیم صهیونیستی، ارزش‌های دو کشور را به یکدیگر انتقال می‌دهد. سطح روابط فرهنگی و علمی میان تل‌آویو و پکن را می‌توان از طریق تعدادی از مؤسسات کنفوسیوس در رژیم صهیونیستی شناخت، جایی که دو موسسه در دانشگاه تل‌آویو و دانشگاه عبری در قدس وجود دارد. حجم تبادلات آکادمیک در سطوح عالی میان دو طرف و همچنین سفرهای متقابل شخصیت‌های علمی، شاخص‌های مهمی هستند که سطح روابط چین و رژیم صهیونیستی را به لحاظ علمی و فرهنگی نشان می‌دهد. بعلاوه توریسم، دروازه مهمی برای تبادل فرهنگی میان مردم دو طرف است و تعداد گردشگران چینی در رژیم صهیونیستی آن‌قدر زیاد است که افزایش چشمگیر این شمار نشان‌دهنده روند رو به رشد صنعت توریسم میان طرفین است که در کوتاه‌مدت منجر به استحکام روابط دوجانبه خواهد شد (شیخ‌الاسلامی، ۱۴۰۲: ۳۲).

ج) توسعه مناسبات نظامی و دفاعی چین و رژیم صهیونیستی: توسعه روابط میان مؤسسات و نهادهای تجاری و فناوری و مراکز پژوهشی و علمی چین با مؤسسات مشابه در رژیم صهیونیستی باعث خواهد شد تا فناوری غرب به آسانی به چین هم برسد. توسعه مناسبات چینی‌ها با رژیم صهیونیستی به طور غیرمستقیم در کسب فناوری غربی به ویژه در

زمینه‌های نظامی مؤثر خواهد بود. چین، رژیم صهیونیستی را یکی از مهم‌ترین تأمین‌کننده‌های فناوری پیشرفته نظامی برای خود می‌داند، زیرا مورد تحریم تسلیحاتی از جانب آمریکا و اروپاست. آنچه بر اهمیت روابط نظامی میان دو طرف از دیدگاه چین می‌افزاید این است که یکی از قابلیت‌های مندرج در استراتژی طراحی نیروهای مسلح چین، شبیه‌سازی تجهیزات نظامی پیشرفته است (Chen, 2024; 317).

۴) اهداف رژیم صهیونیستی در مناسبات با چین

الف) اصل کسب حمایت قدرت‌های بزرگ: آمارها نشان می‌دهد نظر به صعود چین به قدرت اول جهانی طی دو دهه آینده، رژیم صهیونیستی در صدد است روابط بنیادی و ریشه‌داری با قدرت اول آینده دنیا داشته باشد. یکی از اصول سیاست خارجی رژیم صهیونیستی، توسعه مناسبات با دیگر کشورها به ویژه قدرت‌های بزرگ است. یکی از اولویت‌های اصلی این رژیم، رابطه با چین به عنوان قدرت بزرگ آسیاست در نتیجه، روابط رژیم صهیونیستی با این کشور می‌تواند در جهت مشروعیت بخشی به این رژیم کمک رساند. همچنین سیاست خارجی رژیم صهیونیستی بر این مبنا است که با تمام اعضای دائم شورای امنیت سازمان ملل رابطه سیاسی، اقتصادی مستحکمی داشته باشد تا با تقویت این روابط بتواند امنیت خود را تضمین کند (Collins, 2024: 99).

ب) اخلال در توسعه مناسبات چین با قدرت‌های منطقه‌ای: چین همواره یکی از کشورهای حامی جهان اسلام و جهان عرب به خاطر آرمان فلسطین بوده است. در نظام دوقطبی بین‌الملل، چین در کنار شوروی از جنبش‌های چپ‌گرای فلسطینی حمایت می‌کرد. چین در سازمان‌های بین‌المللی به ویژه سازمان ملل از اهداف و قطعنامه‌های پیشنهادی فلسطینی‌ها حمایت می‌کند. روابط چین با ایران نیز بعد از تحریم‌های غرب بسیار توسعه یافته است. بدیهی است روابط رژیم صهیونیستی با چین، موجب کاهش آثار منفی روابط چین با حریفان رژیم صهیونیستی می‌شود (Fulton, 2019; 69).

ج) کسب منافع اقتصادی: از اهداف طبیعی روابط چین و رژیم صهیونیستی، بهره‌برداری از پتانسیل و ظرفیت‌های طرف مقابل برای رشد و توسعه است. در کوتاه‌مدت

چین در تلاش است تا به فناوری رژیم صهیونیستی و دانش فنی موجود در فضای استارت‌آپی خود دسترسی پیدا کند. در بلندمدت این کشور در تلاش است تا مشارکت بیشتری ایجاد کند تا درها را برای توسعه استراتژیک آینده در غرب آسیا باز کند. برای انجام این کار باید با توسعه روابط با رژیم صهیونیستی و هرگونه مانعی که واشنگتن بر سر راه او ایجاد کند مبارزه نماید.

اگرچه تنش‌های جهانی به ویژه آمریکا با عرضه برخی فناوری‌ها به چین و اخیراً جنگ تجاری بین این دو کشور گسترش روابط را کند می‌کند، اما همکاری‌های اکونومیکی و ژئوپلیتیکی روبرو رشد بر اساس همبستگی متقابل و نیازهای دوجانبه شکل می‌گیرد. رژیم صهیونیستی از طریق همکاری‌های نظامی با چین خواهان آن است که آمریکا و اروپا فروش تسلیحات به کشورهای غرب آسیا را مورد بازنگری قرار دهند و در مقطعی از این مسئله به عنوان اهرم فشار روانی علیه اروپا و آمریکا استفاده کنند. رژیم صهیونیستی از روابط با چین به عنوان وسیله‌ای برای معامله احتمالی با آمریکا سود می‌جوید و مایل است با استفاده از پتانسیل توان اطلاعاتی خود از رموز نظامی چین و نحوه همکاری نظامی چین با کشورهای همچون ایران، پاکستان و کره شمالی آگاه شود (Baker, 2023; 185).

۵) رویکرد چین در قبال کنش‌های تهاجمی رژیم صهیونیستی پس از عملیات ۱۷ اکتبر

تحلیل موضع‌گیری‌ها و رویکرد چین پیرامون رژیم صهیونیستی در بحران غزه، در پرتو اهداف استراتژیک این کشور قابل درک است:

الف) کسب حمایت از جانب کشورهای عربی و اسلامی و هم‌زمان حفظ روابط اقتصادی با رژیم صهیونیستی: به‌طور کلی چینی‌ها در رابطه با هر درگیری بین رژیم صهیونیستی و فلسطینی‌ها، ابتدا موضعی بسیار محتاطانه اتخاذ می‌کنند و سپس خواستار صلح و محکومیت خشونت علیه غیرنظامیان می‌شوند و در درجه اول بر نارضایتی‌های فلسطینی‌ها تمرکز می‌کنند. این نوع مواضع چین بازتاب‌دهنده برخی منافع راهبردی آن است که در منطقه و در رابطه با مسئله فلسطین دنبال می‌کند. چین با اتخاذ

این رویکرد، در واقع به دنبال حفظ حمایت کشورهای عربی و اسلامی حامی فلسطین و درعین حال حفظ روابط اقتصادی عمیق با اسرائیل بوده است. به مدت چند دهه چین تلاش می کرد خود را از درگیری های منطقه غرب آسیا دور نگه دارد. اما به نظر می رسد این رویکرد طی سال های اخیر تغییر کرده است و این کشور تلاش می کند نفوذ اقتصادی خود را تبدیل به نفوذ سیاسی تبدیل کند. این تغییر رویکرد با هدف محافظت از منافع تجاری چین و همچنین کسب حمایت کشورهای عربی از تلاش های چین برای تغییر نظم جهانی به نفع خود انجام می شود. بنابراین در شرایط کنونی معادلات به گونه ای است که چین منافع گسترده تری از حفظ هم زمان روابط با کشورهای عربی و اسرائیل را دنبال می کند (مهرنیا، ۱۴۰۳: ۱۱).

ب) تقویت نفوذ و تثبیت خود به عنوان یک میانجی در غرب آسیا: برای چین، جنگ غزه فرصتی برای تثبیت جایگاه این کشور به عنوان یک میانجی در غرب آسیا، مطرح کردن خود به عنوان جایگزینی برای ایالات متحده در این زمینه و تقویت شراکت با روسیه و جهان عرب است. در سال های اخیر روابط چین با کشورهای منطقه عمیق تر شده و نفوذ آن در منطقه به تدریج افزایش یافته است. بنابراین، بسیاری از کشورهای منطقه، اهمیت زیادی به دیدگاه چین می دهند و چین بر این اساس تلاش می کند خود را به عنوان یک میانجی منصف برای حل و فصل اختلافات منطقه و همچنین یک ابرقدرت حامی منافع جهان عرب و چشم انداز جنوب جهانی در تحولات آتی مطرح کند. نارضایتی کشورهای عربی از حمایت همه جانبه آمریکا از رژیم صهیونیستی در جنگ غزه، این فرصت را نیز ممکن است برای چین فراهم کند تا به سمت همکاری تسلیحاتی با کشورهای عربی حرکت کند (Aluf, 2021; 39).

ج) مطرح کردن خود به عنوان رهبر کشورهای در حال توسعه: چین با اتخاذ نوعی رویکرد «بی طرفی ضد غربی» تلاش می کند از حمایت یک پایگاه حمایتی پر جمعیت و از نظر راهبردی مهم بهره مند شود و خود را به عنوان رهبر کشورهای در حال توسعه مطرح کند. بسیاری از کشورهای جنوب یا در حال توسعه با فلسطین همدردی می کنند و بنابراین

جنگ غزه موضوعی است که چین می‌تواند از آن برای بسیج حمایت از رهبری خود در کشورهای در حال توسعه استفاده کند. چین با تأکید بر موضع بی‌طرف خود و نقش خود به‌عنوان صدای جنوب جهان، تلاش می‌کند از اعتبار ایالات متحده در عرصه جهانی بکاهد. حمایت کشورهای غربی از رژیم صهیونیستی در حمله به غزه، خشم جهان عرب و بسیاری از کشورهای به‌اصطلاح جنوب و در حال توسعه را برانگیخته است. این وضعیت موقعیت بین‌المللی غرب را تضعیف می‌کند و فرصت‌هایی را برای چین فراهم می‌کند تا نفوذ دیپلماتیک منطقه‌ای و جهانی خود را افزایش دهد (Bolt, 2007; 76).

د) نشان دادن سلطه راهبردی خود در شرق آسیا: کارشناسان چینی بر این باورند که هر چه مناطق راهبردی تر فراتر از شرق آسیا بیشتر توجه واشنگتن را جلب کند، زمان و فضای بیشتری برای چین به دست می‌آید تا نفوذ راهبردی خود را در شرق آسیا تحکیم کند. جنگ اسرائیل و غزه نیز چنین کارکردی را دارد و تمرکز ایالات متحده را از شرق آسیا منحرف می‌کند. بنابراین چین از درگیر شدن آمریکا در منطقه در پی جنگ غزه خرسند است و هر چه آمریکا بیشتر در این درگیری مشغول شود به‌گونه‌ای که تمرکز کمتری بر شرق آسیا داشته باشد، به نفع چین خواهد بود (Interesse, 2023: 40).

ه) فشار دیپلماتیک و برانگیختن افکار عمومی علیه واشنگتن: چین با تأکید بر موضع بی‌طرف و نقش خود به‌عنوان صدای کشورهای جنوب، به دنبال این است که قدرت نرم ایالات متحده و موقعیت آن به‌عنوان میانجی بلامنازع در مسئله فلسطین را به چالش بکشد و در این راستا خواستار برگزاری یک کنفرانس جهانی برای آغاز روند صلح در موضوع فلسطین شده است. هدف نهایی چین در این رابطه تنزل جایگاه جهانی ایالات متحده و پیروزی در نبرد گفتمان‌ها با سرمایه‌گذاری بر همدردی با فلسطینیان در سراسر جهان است. پکن «ابتکار امنیت جهانی» خود را که سال گذشته رسماً معرفی کرد، به‌عنوان جایگزینی برای نظم بین‌المللی تحت رهبری ایالات متحده تبلیغ می‌کند (Catarivas, 2019; 273).

(و) تضعیف طرح‌های ژئوپلیتیک آمریکا برای منطقه: ایالات متحده برای تقویت حضور خود در غرب آسیا، ادغام رژیم صهیونیستی در اقتصاد منطقه و مقابله با نفوذ فزاینده منطقه‌ای چین و به عنوان جایگزینی برای طرح کمربند-جاده، طرح کریدور اقتصادی هند-خاورمیانه-اروپا را پیش کشیده است. در صورتی که آمریکا بتواند این طرح را اجرایی کند، ضربه‌ای اساسی به تلاش چین وارد می‌کند. جنگ غزه در حال حاضر با تعویق روند عادی‌سازی عربستان و رژیم صهیونیستی، اجرای چنین پروژه‌ای را غیرممکن کرده است. با این حال در صورتی که رژیم صهیونیستی بتواند توانایی نظامی و سیاسی حماس را تضعیف کند ممکن است روند عادی‌سازی و متعاقباً پیگیری این کریدور اقتصادی از سر گرفته شود. بنابراین چین اگر می‌خواهد در این زمینه با آمریکا رقابت کند، لازم است با حمایت از حماس مانع از اجرایی شدن کریدور مدنظر ایالات متحده شود.

لازم به یادآوری است که چین با سیاست اقتصادی که دارد در صدد این مهم است که به بزرگ‌ترین شریک تجاری برای کشورهای خاورمیانه تبدیل شود، در نتیجه تحت هیچ شرایطی سیاست یک‌جانبه‌گرایی را در عرصه مناسبات و منازعات منطقه‌ای در پیش نخواهد گرفت. به علاوه این کشور، به دنبال کم‌رنگ کردن نقش ایالات متحده در مناسبات خاورمیانه است. زیرا حوزه رقابتی خود را با آمریکا در این منطقه در بحث‌های گوناگون تعریف کرده است، اما پکن هرگز خواهان رویارویی مستقیم با آمریکا نیست و اقدامات خود را به نحوی ترسیم می‌کند که مستقیماً در تقابل با آمریکا نباشد (نورمحمدی، ۱۳۹۹: ۴۷).

۶) تأثیر مناسبات جدید چین و رژیم صهیونیستی بر امنیت ملی ایران

در اینجا نظر به اهمیت تأثیرات روابط چین و رژیم صهیونیستی لازم است تا به تأثیرات آن بر امنیت و منافع ملی کشورمان اشاره کنیم:

الف) تأثیر منفی بر همکاری نظامی ایران و چین: همکاری‌های چین و رژیم صهیونیستی به ویژه در بخش نظامی می‌تواند به یکی از مهم‌ترین موانع و دست‌اندازهای احتمالی همکاری‌های نظامی ایران و چین تبدیل شود. آمریکا در غرب آسیا مهم‌ترین

تأمین کننده تسلیحاتی رژیم صهیونیستی و کشورهای شورای همکاری خلیج فارس به عنوان بازیگران حافظ نظم موجود عمل می کنند، درحالی که چین در کنار روسیه مهم ترین تأمین کننده تسلیحاتی بازیگران تجدیدنظرطلب به ویژه ایران و سوریه است. مهم ترین بعد منافع ژئوپلیتیک چین در غرب آسیا جلوگیری از هژمونیک شدن نظم منطقه ای و تثبیت تسلط آمریکا و متحدانش در غرب آسیاست (Fulton, 2021: 104). در این راستاست که تعامل تسلیحاتی با ایران اهمیت می یابد.

چین کشوری به شدت به دنبال نمایش قدرت و نفوذ جهانی است و هر پیمان نظامی، دفاعی امنیتی که با کشورهای جهان داشته باشد همانند بازوی اوست که زمینه قدرت نمایی این کشور را فراهم می کند. همکاری نظامی با ایران به ویژه در منطقه حساس غرب آسیا و خلیج فارس زمینه نفوذ در این منطقه را فراهم آورده و بخشی از اهداف کلان چین را محقق خواهد ساخت. از سوی دیگر، ایران می تواند شریک دفاعی امنیتی نیرومندی در کلاس جهانی داشته باشد و در کنش های منطقه ای و فرا منطقه ای خود از این ظرفیت بالا استفاده کند. ایران به عنوان قدرت نوظهوری که تمایل به بازی در سطح منطقه ای و حتی جهانی دارد نمی تواند بدون داشتن متحدان قدرتمند، چنین نقشی را ایفا کند و همکاری با چین به خوبی می تواند چنین هدفی را عملی نماید. اما همکاری های نظامی همواره حساسیت های منطقه ای و جهانی را برمی انگیزد، بنابراین رقبا و دشمنان منطقه ای و بین المللی ایران مهم ترین موانع این همکاری هستند (شفیعی، ۱۴۰۳: ۱۲).

ب) تشکیل گروه لابی رژیم صهیونیستی در چین: لابی های رژیم صهیونیستی یکی از ابزارهای مهم نفوذ اسرائیل در سایر کشورهاست. اکنون لابی رژیم صهیونیستی در آمریکا ابزار مهمی است که آمریکا را به همراهی با اسرائیل علیه ایران در غرب آسیا متقاعد می کند. اگر رژیم صهیونیستی بتواند نظیر همین لابی را در چین به عنوان یک قدرت در حال صعود و یک هژمون بالقوه در آینده تدارک ببیند، بی تردید به راحتی می تواند بر سیاست غرب آسیایی چین اثر بگذارد. روابط چین و رژیم صهیونیستی سال هاست که عادی است. حتی برخی آمریکایی ها معتقدند که رژیم صهیونیستی برای مدت طولانی سلاح های

آمریکایی را گرفته و فناوری آن‌ها را به چین می‌فروشد. این وضعیت رابطه چین و رژیم صهیونیستی است. با رشد چین در حوزه اقتصادی و تبدیل شدن به اقتصاد دوم دنیا، رژیم صهیونیستی همان طرحی را که برای آمریکا اجرا کردند می‌خواهند در مورد چین نیز اجرایی سازند.

رژیم صهیونیستی به روی قوم‌ها و قبایلی که قرابت یهودی دارند برنامه‌ریزی می‌کند، با آن‌ها ارتباط می‌گیرند تا مرکزی در چین برای خود ایجاد کنند. این اقدام حاکی از آن است که رژیم صهیونیستی در این سال‌ها به این نقطه چشم دوخته و این لابی در چین طی چند دهه گذشته با استفاده از تسهیلات ارائه شده از مؤسسات فکری، دانشگاه‌ها و گروه‌های فشار حامی صهیونیسم و مؤسسات روحانیون تلمودی، به دنبال ایجاد رد پای از رژیم صهیونیستی در زندگی عمومی مردم چین و مؤسسات آموزشی و آکادمیک آن است. هدف از این فعالیت‌ها ایجاد بستر مناسب برای پذیرش دیدگاه‌های صهیونیستی با استفاده از تمامی ابزارهای سیاسی جهت توضیح و دفاع از مواضع و اقدامات رژیم صهیونیستی از سوی حاکمیت چین ارزیابی شده است. آن‌ها به دنبال تغییر مفاهیم آکادمیک در میان چینی‌ها و تغییر دیدگاه آن‌ها نسبت به رژیم صهیونیستی و فروپاشی یا مدیریت گول اقتصادی فزاینده چینی‌ها هستند.

تل آویو معتقد است که نزدیکی منافع تجاری بین مردم چین و رژیم صهیونیستی می‌تواند شبکه اقتصادی کاملی را بین دو طرف ایجاد کند و تا حد زیادی مناسبات دیپلماتیک و فرهنگی خود با چین را تقویت نماید، تا به یک دولت محوری کوچک و شریک راهبردی چین تبدیل شود. در این راستا بعد از آغاز مناسبات رسمی چین با رژیم صهیونیستی، این رژیم اصرار زیادی بر فعال‌سازی اقدامات یهودیان در چین در دستور کار خود قرار داد. بی‌تردید لابی‌های یهود در چین، با تمامی ابزارهای ممکن در حوادث سیاسی، اقتصادی و اجتماعی برای فشار بر مخالفان خود و نفوذ بر حامیان پروژه‌های رژیم صهیونیستی در منطقه علیه ایران استفاده می‌کنند. آن‌ها با لابی خود در چین، شاخص‌های قدرت جهانی رژیم صهیونیستی را توسعه می‌دهند و ابزار نفوذ بیشتری علیه ایران به وجود می‌آورند (حاجی‌زاده، ۱۴۰۱: ۵۵).

ج) اخلال رژیم صهیونیستی در سرمایه‌گذاری و صادرات انرژی ایران:

مناسبات چین با رژیم صهیونیستی هر قدر به سمت تحکیم بیشتر حرکت می‌کند، بر خرید نفت و گاز این کشور از ایران تأثیر می‌گذارد. هرچقدر بیشتر روابط چین و رژیم صهیونیستی توسعه می‌یابد، ایران باید بیشتر نگران بازار نفت و گاز چین باشد، زیرا اگر تلاش چین برداشتن مناسبات متوازن با ایران به همراه رژیم صهیونیستی نتیجه ندهد، امنیت انرژی این کشور به خطر می‌افتد. امروزه مهم‌ترین دلیل بازتعریف جایگاه غرب آسیا در سیاست خارجی چین، امنیت انرژی است و امنیت انرژی در وضعیت فعلی یکی از چالش‌های راهبردی پیش روی چین به شمار می‌آید و به نظر می‌رسد مثلث روابط متناقض بین ایران، رژیم صهیونیستی و چین، این امنیت را به خطر می‌اندازد (عباسی، ۱۴۰۳: ۸۸).

ایران با توجه به ذخایر عظیم نفت و گاز و فشارها و محدودیت‌های بین‌المللی و تحریم‌های چندجانبه منبع نسبتاً مطمئن برای تأمین امنیت انرژی چین است، اما در نتیجه بسط مناسبات چین با رژیم صهیونیستی از یکسو و تأمین بخش اعظم نیازهای انرژی این کشور و حفظ روابط دوستانه با کشورهای مهم نفتی منطقه نوعی تعارض پدید می‌آید. مثلث ایران-چین-رژیم صهیونیستی، نماد چنین تعارضی است. چین مایل است با این دو بازیگر مهم غرب آسیا روابط گسترده و مستحکمی داشته باشد، اما از آنجا که این دو رقابت راهبردی تنش آلودی را پیگیری می‌کنند، تنظیم روابط با آنان برای چین دشوار شده است.

رژیم صهیونیستی همواره از روابط رو به گسترش ایران و چین به ویژه موضع چین در قبال برنامه هسته‌ای ایران ناراضی بوده و با توسل به ابزارهای مختلف تلاش کرده تا این موضع را تغییر دهد. این کشور با تقاضاهای متعارضی از سوی طرفین مواجه است. بدیهی است ایفای نقش موازنه‌گر با دشواری‌های زیادی همراه است و مدیریت این مناسبات متعارض چه‌بسا در طولانی‌مدت، امنیت انرژی آن‌ها را به خطر می‌اندازد. نگرانی و تردید از بازار انرژی باعث دوری چین از خرید نفت و گاز ایران و جذب هرچه بیشتر آن به سوی کشورهای نظیر عربستان می‌شود که تعارضات کمتری با غرب و رژیم صهیونیستی دارند. در مجموع امنیت انرژی برای اقتصاد در حال صعود چین بسیار اهمیت دارد و هرگونه

اختلال در جریان انرژی می تواند مشکلات اساسی برای مسیر توسعه اقتصادی و امنیت ملی بکن به وجود آورد (Abdel Ghafar,2024;52).

نتیجه گیری

در عملیات الاقصی، گروه‌های مقاومت فلسطین، در اقدامی بی سابقه و کاملاً غافلگیرانه، توانستند اصول دکترین نظامی بازدارندگی، هشدار سریع، تصمیم‌گیری نظامی و دفاع مدنی را شکست دهند. در مقابل رژیم صهیونیستی نیز به منظور بازگرداندن قدرت بازدارندگی خود که بعد از اجرای عملیات طوفان الاقصی تا حدودی تضعیف و حتی از بین رفته بود، وارد نبردی فرسایشی در نوار غزه با عنوان عملیات شمشیر آهنین گردید. زیرا این رژیم معتقد است که موقعیت منطقه‌ای آن، ناشی از قدرت نظامی و بازدارندگی است. لذا تعدیل این موقعیت نه تنها روند نفوذ منطقه‌ای این رژیم را با مشکل مواجه می‌نماید، بلکه به معنای تهدیدی برای حاکمیت و موجودیت این رژیم است. با این وجود، نتایج و پیامدهای این عملیات به صورت کمی و کیفی در دیگر سطوح کلان سیاست‌های داخلی و خارجی رژیم صهیونیستی و به ویژه بازنگری در طرح‌های جدید نظامی، اثرات گسترده‌ای بر جای خواهد گذاشت. به دلیل عدم عمق استراتژیک رژیم صهیونیستی منابع محدود آن و حساسیت بالای آن نسبت به تلفات غیرنظامی، این رژیم نمی‌تواند حتی کوچک‌ترین شکست تاکتیکی را بپذیرد بنابراین امنیت آن قبل از هر چیز بر بازدارندگی دشمنان متکی است.

برنامه چین برای حضور گسترده و دنبال کردن قدرت نرم در غرب آسیا، به طور سنتی سبب گردیده تا چین برخلاف قدرت‌های دیگر که در منطقه در طول ادوار تاریخی، حضور داشته‌اند به صف‌بندی خاصی نیبوندند. بنابراین چینی‌ها با یک الگوی خاص و متمایز از سایر رقبای خود در منطقه، با نداشتن اتحادهای عمیق و کاملاً مشخص، به ایفای نقش می‌پردازند. پیش از ۲۷ اکتبر، که قطعنامه‌ای توسط اردن به مجمع عمومی سازمان ملل ارائه شد که ۱۲۰ کشور از آن حمایت کردند و آمریکا به آن رأی منفی و چین به آن رأی مثبت داد، چین به همراه روسیه پیش‌نویس قطعنامه‌ای را که حق اسرائیل برای دفاع

از خود اعلام شد، و تو کرد و در عین حال، از ایران خواست صادرات تسلیحات به گروه‌های تندرو را متوقف کند. در این باره چین، حامی هیچ‌یک از طرفین منازعه نبوده است. ژانگ جون، سفیر چین در سازمان ملل پس از رأی‌گیری در شورای امنیت گفت: «این پیش‌نویس قوی‌ترین درخواست‌های جهان برای آتش‌بس، پایان دادن به درگیری‌ها را منعکس نمی‌کند و به حل مسئله کمک نمی‌نماید». شی جین‌پینگ نسبت به پوتین، که در سخنرانی اخیر خود گفت با دیدن رنج انسانی ناشی از بمباران‌های اسرائیل، «مشت‌هایش گره می‌شود» خویشتن‌داری سیاسی بیشتری نشان داد. اما از ابتدای ژوئیه با بر عهده گرفتن ریاست دوره‌ای شورای امنیت سازمان ملل، خود را به عنوان یک قدرت جهانی مشتاق صلح و قادر به میانجیگری برای آتش‌بس معرفی کرده است. همچنین با ایالات متحده بر سر قطعنامه‌های رقیب شورای امنیت که آن‌ها در هفته‌های اخیر در مورد جنگ ارائه کردند و هرکدام توسط دیگری و تو شده بود، درگیر شده است. در نتیجه، چین رویکردی بازنگرانه و میانجی‌گرانه‌ای را برای دیپلماسی در مورد جنگ اسرائیل و غزه اتخاذ کرده است (Aboudouh, 2025; 210).

از سوی دیگر موضوع روابط پکن - تل‌آویو از این جهت برای ایران مهم تلقی می‌شود که در بحث روابط چین - رژیم صهیونیستی، مسئله رابطه پکن - تهران همواره به عنوان یک مؤلفه نقش اساسی ایفا نموده است. ایران به عنوان یک عنصر مهم کلیدی و تأثیرگذار در مناسبات چین و رژیم صهیونیستی مطرح است و مواضع چین و اولویت‌های آن در غرب آسیا اغلب در زمینه‌های مربوط به ایران و رژیم صهیونیستی تحت تأثیر همدیگر قرار دارد. در صورتی که روابط در حال گسترش تجاری، سرمایه‌گذاری و فناوری رژیم صهیونیستی با چین عمیق‌تر گردد، این احتمال وجود دارد که چین در بعضی حوزه‌ها رژیم صهیونیستی را بر ایران ترجیح دهد. چنانچه نفوذ رژیم صهیونیستی در بخش فناوری و مالکیت معنوی می‌تواند رابطه شرکت‌های چینی را در این حوزه با ایران دگرگون سازد. بسیاری از شرکت‌های چینی که در بخش زیرساختی و سرمایه‌گذاری چین فعالیت دارند در حوزه تجاری ایران نیز فعال هستند. این خطر وجود دارد که چین شرکت‌های یکسانی در حوزه تجاری ایران و رژیم صهیونیستی به کار گیرد و از این طریق بتواند در درازمدت

از آن به عنوان اهرم سیاسی استفاده کند. از ۳۳ شرکت چینی فعال در تجارت با رژیم صهیونیستی که موسسه رند در سال ۲۰۲۴ مورد بررسی قرار داده است، شرکت‌ها و گروه تونل راه آهن چین نیز در حوزه تجارت ایران فعال هستند. فعالیت تجاری این شرکت‌ها در رژیم صهیونیستی می‌تواند در آینده به حضور آن‌ها در تجارت با ایران ضربه بزند. در صورت پیوند عمیق شرکت‌های تجاری چینی با رژیم صهیونیستی، آن‌ها راحت‌تر با تحریم‌های آمریکا همسو خواهند شد، به علاوه در صورتی که رژیم صهیونیستی در مسیر تجاری طرح «یک کمربند، یک راه» جدید قرار گیرد و خط راه آهن حیفا، خلیج فارس راه‌اندازی شود، نقش خط راه آهن ایران، عراق و سوریه کم‌رنگ خواهد شد. در نهایت تجارت رژیم صهیونیستی با چین توسعه خواهد یافت و طبیعتاً تجارت ایران با چین کاهش می‌یابد.

منابع

- حاجی‌زاده، سعید (۱۴۰۱) تعمیق مناسبات چین و رژیم صهیونیستی و تأثیر آن بر منافع و امنیت ملی ایران، *مطالعات روابط بین‌الملل*، سال ششم، شماره ۵، ص ۵۵.
- حاجی‌یوسفی، امیرمحمد، (۱۳۸۱). نظریه والتز و سیاست خارجی ایران: مطالعه مقایسه‌ای دوران جنگ سرد و پسا جنگ سرد، *سیاست خارجی*، سال شانزدهم، شماره ۴، ص ۱۱۵
- شفیعی، سید محمد (۱۴۰۳) بررسی نتایج هفتم اکتبر در رقابت هژمون‌ها و نقش بازیگران منطقه‌ای، *آفاق علوم انسانی*، سال هشتم، شماره ۸۸، جلد دوم، ص ۱۲ و ۱۹.
- شیخ‌الاسلامی، محمد (۱۴۰۲) اهمیت و جایگاه فناوری در راهبرد سیاست خارجی چین در قبال اسرائیل، *مطالعات روابط بین‌الملل*، دوره ۱۲، شماره ۴۸، ص ۳۲.
- موحدی، سمانه، عباسی، مجید (۱۴۰۳)، دیپلماسی اقتصادی ایران و چین، ظرفیت‌ها و موانع همکاری در حوزه انرژی با نگاهی به وابستگی متقابل، *تعاملات دیپلماتیک*، دوره ۲ شماره ۷، ص ۸۸.
- محمدخانی، علیرضا، (۱۳۸۸). تبیین رویکرد نواقعی گرایان در روابط بین‌الملل، *مطالعات سیاسی*، دوره ۱، شماره ۳، صص ۸۵-۸۶.

- مسعودنیا، حسین، (۱۳۹۱). بازخوانی جنبش شیعی الحوثی در یمن، مطالعات سیاسی جهان اسلام، شماره ۳. ص ۶۹
- منصوری مقدم، محمد، (۱۳۹۷). تغییر نظام بین الملل اقتدارگرایان به قاعده مند؛ نقدی سازه انگارانه بر دیدگاه کنت والتز، سیاست، دوره ۴۴، شماره ۱. ص ۱۲۵.
- مهرنیا، محمد (۱۴۰۳) سیاست راهبردی چین و روسیه در قبال غزه، آینده پژوهی راهبردی، سال ششم، شماره ۶۴. ص ۱۱
- نورمحمدی، مرتضی (۱۳۹۹) تأثیر متغیر ایران بر روابط نظامی، اقتصادی، سیاسی چین و رژیم اسرائیل، مطالعات بین المللی، سال ۱۷، شماره ۱. ص ۴۷.

References

- Abdel Ghafar, A., Elshehaby, H. & Rahman, Omar H. (2024). China's Approach to Palestine and Israel: Towards a Greater Role? Issue Brief. July.p.52
<https://mecouncil.org/publication/chinas-approach-to-palestine-and-israel-towards-a-greater-role/>
- Aboudouh, A. (2025). China is fixed on discrediting the US on Gaza War. But this policy lacks credibility and will likely fail. Atlantic Council. December 14.p210.
<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/china-gaza-amas-israel-war/>. Accessed 20 August 2024.
- Aluf, D. (2021). How China views the Israeli-Palestinian conflict. Asian-African Institution May 20. P39.
<https://asiatimes.com/2021/05/how-china-views-the-israeli-palestinian-conflict/>
- Baker, Henry, (2023). China Brokered Iran Saudi Agreement: Motives and Prospects. Situation Assessment. Doha Institute.p.185
- Bolt, P., and Adam G. (2007). China's national security strategy. Research Paper to US Air Force Institute for National Security Studies. USAF Academy. P.76.
- Catarivas, D. (2019). Israel-China Relations: Ideal and Reality. In Israel-China Relations: Opportunities and Challenges. eds. Assaf Orion and Galia Lavi, Tel-Aviv: Institute for National Security Studies (INSS), p.273.
- Chen, T. (2024). China's Position on the Palestine-Israel Issue: A Historical Perspective. Middle Eastern Studies, P.317

- Collins, (2024). China-aided food supplies to Gaza Strip arrive in Egypt.p.99. Retrieved from http://en.cidca.gov.cn/2024-03/30/c_978384.htm
- Collins, C. and Packer, J. (2006). Options and Techniques for Quiet Diplomacy. Conflict Prevention Handbook Series. The Folke Bernadotte Academy. Edita Stockholm.p.112. .
- Cooley, John K. (2002). China and the Palestinians. Journal of Palestine Studies. Final Communiqué of the Asian-African Conference Asia-Africa speak from Bandung. Djakarta: The Ministry of Foreign Affairs, Republic of Indonesia. 161-169. Final Communiqué of the Asian-African Institution (24 April 1955) p.48.
- Fulton, J. (2021). China between Iran and the Gulf Monarchies. Middle East Policy, p.104. <https://doi.org/10.1111/mepo.12589>
- Fulton, J., Degang, S., & Al-Tamimi, N. (2019). China's great game in the Middle East. Ed. Camille Lons. Policy Brief. European Council on Foreign Relations. p.69.
- Interesse, Giulia, and Arendse Huld. (2023). China-Palestine Relations – Bilateral Trade, Investment and Diplomacy. China Briefing. October 11p.40. <https://www.china-briefing.com/news/china-palestine-relations-trade-investment-diplomacy/>
- Kobierski, L. (2021). China and the Israeli-Palestinian Conflict. Warsaw Institute.p.101. <https://warsawinstitute.org/china-israeli-palestinian-conflict/>
- Laarid, H. (2022). The Syrian Conflict's Influence on the Chinese Role in the Middle East. Contemporary Arab Affairs. P.312

Translated References into English

- Hajizadeh, Saeed (2023). Deepening relations between China and the Zionist regime and its impact on Iran's national interests and security, *Journal of International Relations Studies*, Year 6, Issue 5. [In Persian]
- Haji Yousefi, Amir Mohammad, (2002). Waltz Theory and Iran's Foreign Policy: A Comparative Study of the Cold War and Post-Cold War Eras, *Foreign Policy*, Year 16, No. 4. [In Persian]
- Shafiee, Seyyed Mohammad (2023) Studying the results of October 7th in the competition of hegemons and the role of regional

- actors, *Afaq Humanities*, Year 8, Issue 88, Volume 2. [In Persian]
- Sheikh al-Islami, Muhammad (2021) The Importance and Position of Technology in China's Foreign Policy Strategy Towards Israel, *Journal of International Relations Studies*, Volume 12, Number 48. [In Persian]
- Movahedi, Samaneh, Abbasi, Majid (2024) Economic Diplomacy between Iran and China, Capacities and Obstacles to Cooperation in the Field of Energy with a View to Interdependence, *Journal of Diplomatic Interactions*, Volume 2, Number 7. [In Persian]
- Mohammad Khani, Alireza, (2009). Explanation of the Neorealist Approach in International Relations, *Journal of Political Studies*, Volume 1, Number 3. [In Persian]
- Masoudnia, Hussein, (2012). Rereading the Shiite Houthi Movement in Yemen, *Journal of Islamic World Political Studies*, No. 3. [In Persian]
- Mansouri Moghadam, Mohammad, (2018). Changing the international system from authoritarian to rule-based: a constructivist critique of Kenneth Waltz's perspective, *Politics*, Volume 44, Number 1. [In Persian]
- Mehrnia, Mohammad (1403) China and Russia's strategic policy towards Gaza, *Strategic Futures Studies*, Year 6, Issue 64. [In Persian]
- Noormohammadi, Morteza (2019) Iran's changing influence on military, economic, and political relations between China and the Israeli regime, *Journal of International Studies*, Year 17, No. 1. [In Persian]

استناد به این مقاله: زاهدی، نسا و درشتی، حنا. (۱۴۰۴). دلایل دیپلماسی میانجی گرایانه چین پیرامون بحران غزه و عملیات هفتم اکتبر ۲۰۲۳. *تعاملات دیپلماتیک*، ۳ (۹)، ۳۳ - ۶۲.

doi: 10.22034/dpiq.2025.527641.1042

The *Diplomatic Interactions Research Quarterly* is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License